

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ -
TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
Hornicko-geologická fakulta
Institut geologického inženýrství**

**ZMĚNY FUNKČNÍHO VYUŽITÍ
DĚČÍNSKÉHO ZÁMKU Z MINULOSTI
DO SOUČASNOSTI**

bakalářská práce

Autor: Denisa Myšáková
Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Mgr. Ivan Farský, CSc.

Most 2010

ZADÁVACÍ PROTOKOL

Anotace: V předložené práci jsou zpracovány změny funkčního využití děčínského zámku v časové posloupnosti a zároveň jsou navrženy další možnosti využití zón tohoto objektu. V první části je podán základní historický přehled vývoje zámku. Následně je začleněn popis zámku s jeho částmi, dále jeho exteriéry a interiéry. V další části je zpracováno funkčního využití zón zámku v minulosti postupně do současnosti. Součástí práce jsou také úvahy, jež se zabývají další budoucností tohoto areálu z hlediska jeho funkčního využití. Na závěr práce je zařazeno shrnutí všech poznatků a je naznačen možný vývoj využití zón zámku v rámci cestovního ruchu a kulturního vyžití.

Název práce: Změny funkčního využití Děčínského zámku z minulosti do současnosti

Autor: Denisa Myšáková

Studijní program: Geovědní a montánní turismus

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Mgr. Ivan Farský, CSc. Katedra geografie
Přírodovědecké fakulty UJEP v Ústí nad Labem

Abstract: In the presented work detailed changes are shown in the functional recovery of Děčín castle from the past to the present, while other options are the designs used in the zones of the building. The first section explains the basic historical survey, which is linked to the Děčínský lock. Subsequently, a description is included with the lock part of the exteriors and interiors. The next section is describing the functional use of areas from the castle in the past, and this chapter is based on an addition part, which is dedicated to the use of functional areas of the castle today. Part of this work includes considerations dealing with the future of this area in terms of its functional use. In conclusion, this final work is included in the summary of findings and suggesting the possible use of development zones locks in tourism and cultural activities.

Title: Changes in functional recovery Dečín castle from past to present

Author: Denisa Myšáková

Department: Geoscience and lignite tourism

Head of bachelor thesis: RNDr. Mgr. Ivan Farský, CSc , Science Faculty of J. E. Purkyne University in Usti nad Labem, Department of Geography

Prohlášení

- Celou bakalářskou práci včetně příloh, jsem vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.
- Byla jsem seznámena s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – využití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a využití díla školního a § 60 – školní dílo.
- Beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3).
- Souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO.
- Bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.
- Bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Mostě dne 17. 4. 2010

.....

Poděkování

Touto cestou patří mé poděkování všem, kteří mi byli nápomocni při zapůjčení potřebné literatury. Dále bych ráda poděkovala vedoucímu práce RNDr. Mgr. Ivanu Farskému, CSc., který mi pomohl s výběrem tématu a s nímž jsem měla možnost konzultovat koncepci celé práce.

ANOTACE

V předložené práci jsou zpracovány změny funkčního využití děčínského zámku v časové posloupnosti a zároveň jsou navrženy další možnosti využití zón tohoto objektu. V první části je podán základní historický přehled vývoje zámku. Následně je začleněn popis zámku s jeho částmi, dále jeho exteriéry a interiéry. V další části je zpracováno funkčního využití zón zámku v minulosti postupně do současnosti. Součástí práce jsou také úvahy, jež se zabývají další budoucností tohoto areálu z hlediska jeho funkčního využití. Na závěr práce je zařazeno shrnutí všech poznatků a je naznačen možný vývoj využití zón zámku v rámci cestovního ruchu a kulturního vyžití.

Klíčová slova: zámek Děčín, zóny, funkční využití, cestovní ruch, kultura

ABSTRACT

In the presented work detailed changes are shown in the functional recovery of Děčín castle from the past to the present, while other options are the designs used in the zones of the building. The first section explains the basic historical survey, which is linked to the Děčínský lock. Subsequently, a description is included with the lock part of the exteriors and interiors. The next section is describing the functional use of areas from the castle in the past, and this chapter is based on an addition part, which is dedicated to the use of functional areas of the castle today. Part of this work includes considerations dealing with the future of this area in terms of its functional use. In conclusion, this final work is included in the summary of findings and suggesting the possible use of development zones locks in tourism and cultural activities

Keywords: lock Děčín, zones, functional recovery, tourism, culture

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 HISTORICKÝ PŘEHLED	9
2 POPIS ZÁMKU DĚČÍN.....	13
2.1 Jednotlivé zóny zámku.....	14
2.2 Exteriéry zámku a jejich vývoj	18
2.3 Interiéry zámku a jejich vývoj	21
3 FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÓN ZÁMKU V MINULOSTI.....	24
3.1 Vantenberkové	24
3.2 Rytíři z Büнау	25
3.3 Thunové	26
4 FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÓN ZÁMKU V SOUČASNOSTI	28
4.1 Současný stav zámku	28
4.2 Iniciativa pro děčínský zámek	29
4.3 Turistický potenciál	32
5 ÚVAHA O BUDOUCÍM VYUŽITÍ ZÁMKU.....	33
ZÁVĚR.....	35
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	36
SEZNAM OBRÁZKŮ	38
SEZNAM PŘÍLOH.....	39
Příloha 1 Pohled na děčínský zámek od minulosti do současnosti.....	40
Příloha 2 Půdorysy děčínského zámku	41
Příloha 3 Mapy.....	43

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IDZ – organizace „Iniciativa děčínského zámku“

ÚVOD

Téma, které je zvolené pro zpracování bakalářské práce nese název **“Změny funkčního využití Děčínského zámku z minulosti do současnosti”**.

Děčínský zámek patří mezi významné zámky v Čechách. Zprvu využíván jen jako ochranné hradiště, které vybíralo clo ze soli dovážené po Labi do Čech. Skalnatý ostroh na soutoku řek Ploučnice a Labe, jehož plochu dnes zaujímá děčínský zámek, byl zřejmě již v 10. století ideálním místem pro vybudování správního centra raného českého státu. Během několika staletí sloužil jako opěrný bod přemyslovských panovníků, vojenská pevnost, či jako sídlo několika významných rodů.

Hlavním cílem práce je vymezit funkční využití děčínského zámku v dobách minulých až po současnost. Dále jsou obsaženy i dílčí cíle. Prvním dílčím cílem je zhodnotit zámek z hlediska cestovního ruchu, který je v současné době nezbytnou součástí všech památek. Je nutné zmínit i druhý dílčí cíl práce, který úzce souvisí s nalezením vhodného využití nově renovovaných prostor zámku a to z hlediska toho, aby se zámek mohl stát životní složkou města, významným centrem cestovního ruchu a kulturního života.

Práce je složena z několika částí. Úvod shrnuje celý koncept a to v souladu se stanovenými cíli práce. První kapitola je věnována historickému přehledu, přičemž poukazuje na nejdůležitější fakta. Druhá kapitola se zabývá popisem zámku a jeho jednotlivými částmi a vzájemnými vztahy mezi exteriéry a interiéry. Ve třetí kapitole je popsáno funkční využití zámku vzhledem k historii. Čtvrtá kapitola práce se pak zaměřuje na samotné funkční využití v současné době. Pátá kapitola se věnuje úvahám o dalším možném využití zámku.

K provedení práce je užito klasických kabinetních metod. Dále odborného popisu, terénního výzkumu, fotodokumentace v terénu i z literárních zdrojů, v neposlední řadě i komparace údajů z literárních pramenů a terénu. Jednotlivé informace jsou řazeny v časové posloupnosti od dob minulých po současnost.

Změnám funkčního využití zámku nebyl v literatuře doposud věnován samostatný prostor. Autoři se zabývají jen historií tohoto objektu, ale nevymezují jeho funkční využití v časovém horizontu. Historii zámku se věnuje podrobně ve své knize *Zámek Děčín (2001)* Mgr. Hana Slavičková, která zaznamenala vývoj zámku od jeho

počátku až po dobu současnou. Velký přínos pro srovnání nynějšího stavu zámku má publikace *Návštěva u Jeho Excelence Františka Thuna (2002)*, jejíž autorem je Otta Chmelík. Publikace přináší historické fotografie, které zachycují jednotlivé části zámku v letech minulých. Díky tomu si můžeme lépe představit vývoj zámku a s přesností tak určit jeho funkční využití.

Tato práce je určena jak historikům umění, tak i pracovníkům památkového ústavu, ale i studentům přidružených oborů či veřejnosti, kteří se chtějí touto problematikou zabývat.

1 HISTORICKÝ PŘEHLED

Zámek Děčín má bohatou historii, která je nedílnou součástí stejnojmenného města, jež leží na severu Čech. Avšak chceme-li pochopit všechna fakta s historií spojená, tak je potřeba se vrátit do doby, kdy byl děčínský zámek ještě hradištěm.

Historii zámku se ve svých dílech věnují autoři [2,3,4,5]. Nejstarší písemné zmínky pocházejí z roku 993, které předpokládají existenci hradiště jako centra jedné ze správních oblastí Čech. Jsou známy jména, jež jsou spjata s prvními přemyslovskými kastelány sedícími na děčínském hradě, avšak v této souvislosti nejsou známy žádné jiné archiválie, které by hovořily o jeho původní podobě a době založení. Dá se dovodit, že staré dřevěné sídlo bylo přestavěno na kamenný hrad po polovině 13. století. V průběhu 13. století prochází původní hradiště přestavbou na kamenný hrad a následovně je pod jeho ochranou vysazeno středověké město. Jak je patrné, tak právě v tomto století se začínají zmínky o hradu množit.

Z této doby dále existují zmínky o tom, že k panství příslušeli dále kromě Děčína i další osady, jež se nacházely v blízkém okolí, např. v údolí Jílovského potoka, východní části Krušných hor či v Českém Středohoří. V celkovém počtu zahrnovalo děčínské dominium 5 hradů, přibližně 60 vsí, podací právo k 19 kostelům a různé peněžní dávky.

„Kolem roku 1306 získává hrad za nejasných okolností Jan z Vartenberka, jedna z výrazných postav neklidné doby po vymření přemyslovské dynastie. Vzhledem k tomu, že jeho synové působili dlouhá léta ve službách Jana Lucemburského a Karla IV., byla jim držba Děčína roku 1370 potvrzena.“ [5, s. 3]

Tento rod se stal jedním z nejmocnějších a zároveň nejvýznamnějších rodů, jež se nacházel na severu Čech a setrval na Děčíně přes dvě století.

„Válečné zásluhy ve službách krále Jana přinesly Vartenberkům dědičně číšnický úřad. Jejich expanzivnosti podlehl ve 14. stol. na Děčínsku řada svobodných zemanů, současně bylo v důsledku scelování pozemkového majetku vytvořeno z Děčína a okolí dominium, stýkající podmínky rozvoje po stránce hospodářské, právní i kulturní.“ [4, s. 3]

Ve druhé polovině 15. století jsou patrné snahy o zotavení a rekonstrukci panství, přičemž po dlouhých letech nepokojů to bylo na místě. Vanterberkové se tak

vracejí na cestu spolupráce s ústřední mocí a Jan z Vantenberka se posléze stává straníkem krále Jiřího z Poděbrad. Právě v tomto století se objevují první finanční problémy, jež jsou nakonec znamením konce vartenberského panství nad Děčínem. Tato finanční tíseň se však projevovala již na přelomu 14. a 15. století, přičemž v tomto důsledku byl nucen Zikmund II. Vartenberk roku 1511 prodat děčínské zboží pro dluhy. Kupcem tohoto děčínského panství se stal Mikuláš Trčka z Lípy, který jej již o čtyři roky později přenechává bratřím ze Salhausenu. Avšak ani jeho nástupci saští Salhausenové se zde neusadili, majetek drželi jen krátce a hrad za doby jejich držby stěží mohl změnit svou podobu.

Novým majitelem se posléze stává Rudolf z Büнау, jež je jeden z nejvlivnějších aristokratů sousedního Saska. Tento aristokrat pocházel z rozvětveného rodu. Děčínské panství, jež Rudolf zakoupil roku 1534, téměř sousedilo s jeho saskými statky Weesenstein a Lauenstein. V té době neměla tak monumentální série šlechtických podobizen v Čechách obdoby. „Sál s nástěnnými malbami byl zničen během poslední přestavby zámku na konci 18. stol. Roku 2004 se však PhDr. L. Sršeň a Mgr. H. Slavičková objevili ve sbírkách Národního muzea v Praze kvašové kopie renesanční výmalby pořízené v 18. Století, díky kterým bylo možné velmi dobře rekonstruovat.“ [5, s. 5]

Büнауští měli blízko ke kurfiřtskému dvoru v Drážďanech, přičemž se v jeho okruhu formovaly od 15. století jedny z určujících tendencí kulturního života. Bünauské se saským prostředím spojovaly četné hospodářské, rodinné, společenské a kulturní vztahy, které byly posílené silným poutem protestantství. Tyto kontakty se formovaly v rámci obchodu, dále však v rámci rodinných jednání a posléze i studií. Právě v této době vystavěna středověká hradní kaple, lékárna, zbrojnice a lázně.

Po porážce stavovského povstání se rytíři z Büнау odmítají vrátit ke katolické víře, tudíž byli nuceni roku 1628 pro víru opustit Čechy, odešla s nimi i celá řada děčínských měšťanů. V době předbělohorské došlo v důsledku inflací k znehodnocení příjmů a měnil se životní styl v rámci rozvoje podnikání a režijního hospodaření šlechty, načež došlo k zesílení její moc a současně tak i k její hlubší diferenciaci. Začíná se rozvíjet lesní hospodářství, chov ovcí, rybníkářství, a spoustu dalších odvětví, které umožní panství plně se ekonomicky rozvíjet.

Nové způsoby hospodaření a jeho všestranné rozšiřování přinesly v 16. století známé ekonomické změny a výroba pro trh a zesílení tak i peněžních vztahů umožnily panství se plně ekonomicky prosadit. Pro Děčínsko tyto změny znamenaly výrazný hospodářský a kulturní rozvoj. Jak je patrné, tak projevem nákladnějšího způsobu života šlechty, napodobující zejména v severních Čechách saské vzory byly následovně přestavby jejich sídel a také budování sídel nových. Výše uvedené hospodářské podmínky, jež nastaly právě v tomto století poté, byly příčinou toho, že Bünausští byly součástí středně movité šlechty.

Roku 1628 prodal Rudolf z Büнау děčínský zámek císařskému plukovníkovi Kryštofu Šimonovi Thunovi. Právě v této době nastala doba více než třistaletého působení Thunů na Děčíně. Jak je již zmíněno výše, tak kupcem děčínského zámku se stává Kryštof Šimon z Thunu. V letech 1631 – 1635 byl zámek obsazen Sasy, poté císařskou posádkou. Se Sasy se nakrátko vrátil i Rudolf z Büнау. Za Banérova v pádu do země v letech 1639 však hrad obsadili Švédové, jejich posádka se vzdala roku 1640 císařským. Zámecké budovy byly ve velkém poškozeny dělostřelbou a jeho hospodářské zázemí zdecimovala procházející vojska. Počet poddaných na děčínském zámku klesl na třetinu oproti původnímu stavu. Děčínské zboží v tomto celém důsledku nemohlo vést žádný zisk, z čehož plynulo i to, že Thunové nemohli řádně splácet. K úplnému vypořádání všech závazků vzhledem k rytířům z Büнау však došlo až po padesáti letech od získání Děčína.

V 18. stol. se zámek několikrát stal předmětem vojenských akcí. Například během válek o rakouské dědictví byl postupně obsazen francouzskou, pruskou i rakouskou armádou. Za sedmileté války byl znovu okupován Prusy, kteří se vrátili ještě roku 1779 během tzv. bramborové války. Naplno tak vyšlo najevo, že jeho vojenská hodnota je prakticky minimální. Tuto skutečnost si na vlastní oči ověřil během své inspekční cesty také císař Josef II. Roku 1778 byl proto pevnostní status Děčínu odňat a náhradou začala vznikat specializovaná vojenská pevnost Terezín. [5]

V roce 1808 se ujímá držby František Antonín Thun, osvícený vzdělanec, jehož rodina se těsně sblížila s českým politickým i kulturním prostředím.

„Někdejší český místodržící František Thun-Hohenstein byl jednou z nejvýraznějších osobností českého a rakouského politického života posledních desetiletí habsburské monarchie.“ [1, s. 76]

Obr. 1 Hrabě František Thun, místodržící v Českém království

Zdroj: Chmelík 2002

František Thun hluboce nesouhlasil s politikou habsburské monarchie a tak se rozhodne začít své myšlenky realizovat právě na děčínském panství. Děčínský zámek se tehdy stává významným kulturním centrem a společenským střediskem. V Děčíně se začíná vytvářet liberální prostředí, které přitahuje mnoho tvůrčích osobností. Thun přetvořil hospodářství na svých statcích podle moderních zásad rozvíjející se kapitalistické ekonomiky. Osobnost hraběte přitahovala na Děčínský zámek také známé osobnosti kulturního života. V návštěvní knize zámku bychom našli taková jména jako Josef Dobrovský, František Palacký či Josef Mánes. Zřejmě nejslavnějším hostem byl Fryderyk Chopin. Právě v Děčíně se Chopin rozloučil se svými rodiči, které poté již nikdy nespatriil.

Po založení Československého státu byla provedena pozemková reforma, která ovlivnila finanční stav Thunu. Thunové jsou nuceni svůj majetek rozprodat a to v roce 1932 a stěhují se do nedalekého městečka Jílové. Berou si sebou velkou část mobiliáře, cenné obrazy ale také porcelán a dokonce kamenný altán ze zámeckého parku.

Na starobylé šlechtické sídlo nastupují vojáci I. Hraničního praporu československé armády. V roce 1938 vystřídal tento prapor wehrmacht, a po roce 1945

se sem opět vrátila československá armáda. Po srpnu 1968 přichází na zámek Rudá armáda. Její pobyt způsobil zámeckému areálu veliké škody. [2] V této době je zámek zcela uzavřen široké veřejnosti. Adaptace zámeckých budov probíhala bez jakýchkoli ohledů k historické hodnotě zámku.

Nová naděje svítá zámku až po listopadu 1989. Dohoda o odsunu vojsk ze zámku přichází ale až v momentě, kdy je zámek skoro zdevastován a jeho stav je kritický. Areál celého děčínského zámku je převeden do majetku města Děčín. Zámek zůstal jen prázdnou skořápkou, jehož prostory byly zcela zničeny a zdemolovány. [5]

2 POPIS ZÁMKU DĚČÍN

Zámek Děčín stojí volně na 50 metrů vysokém skalním ostrohu města nad soutokem řek Labe a Ploučnice. Tvoří tak nepřehlédnutelnou dominantu města. Zámek v minulosti patřil mezi největší a historicky nejvýznamnější objekty svého druhu v Čechách a zároveň sloužil, jak je uvedeno výše, jako opěrný bod českého knížete, vojenská pevnost či sídlo několika významných rodů.

Obr. 2 Zámek Děčín na skalním ostrohu stojící nad městem

Zdroj: www.castles.cz

Rozloha zámku Děčín kopíruje rozsah vartemberského středověkého hradu. Rozlehlé, zhruba oválné nádvoří po obvodu lemují patrové budovy, které nikterak

neukazují na složitý stavební vývoj objektu. Na západě z obrysu zámku vystupuje 50 m vysoká hranolová věž s úpravou z r. 1788. Průjezd do nádvoří na východě má podobu raně barokního portálu z r. 1674. Přístup k zámku je řešen velmi originálně, přičemž je zde prudce stoupající cesta, která je o délce 270m sevřena 7m vysokými zdmi se slepými arkádami. Tento v Čechách ojedinělý barokní architektonický prvek, tzv. Dlouhá jízda, pochází z r. 1672. Při severní stěně Dlouhé jízdy bývaly terasovité barokní zahrady, které brzy po jejich dokončení obdivoval Bohuslav Balbín. Dnes se z těchto zahrad dochoval pouze malý zlomek – tzv. Růžová zahrada – před samotným zámkem. Při dolní bráně stojí barokní kostel sv. Kříže z let 1687 – 1691, se zámkem původně spojený krytou chodbou.

2.1 Jednotlivé zóny zámku

Jednotlivé části zámku tvoří celkovou dominantu města a jsou následující: [5]

- ⇒ **Růžová zahrada** – zcela jistě tvoří zahrada nejpřitažlivější místo zámku. Zahrada je obklopena kvetoucími růžemi a raně barokní zahradní architekturou. Na východní straně gloriety s bohatou sochařskou výzdobou a na straně západní sala terrena s freskami Guiseppe Bragaglia.
- ⇒ **Zámecká sýpka** - barokní sýpka z roku 1723, která má ve štítu sochy „Turka“ a „rolníka“ od F. M. Brokofa. V minulosti byl tento objekt několikrát adaptován pro různé účely, přičemž se jednalo o kasárny, vojenskou nemocnici, továrnu či byty. [2] V současné době slouží jako vysokoškolská kolej a v letních měsících jako hotel.
- ⇒ **Dlouhá jízda** - 292 metrů dlouhá a téměř 10 metrů široká volně stoupající a arkádami zdobená hlavní přístupová cesta k zámku, vznikla několik let trvající úpravou skalní ostrožiny

Obr. 3 Dlouhá jízda s gloriem Růžové zahrady od západu r. 1997

zdroj: Historický atlas měst České republiky, svazek č. 4, 1998

- ⇒ **Kaple sv. Jiří** - z konce 18. století s nádherně klenutým stropem, v současnosti slouží jako koncertní a přednáškový sál a oddací místnost.
- ⇒ **Zámecká konírna** - patrně umělecky nejhodnotnější místnost na zámku, nechal ji zřídit Maxmilián Thun-Hohenstein, velký milovník koní. Stávalo zde 23 koní a v čele se nacházela fontána také ve tvaru koně.
- ⇒ **Reprezentativní vstup** – vznikl během barokní přestavby v 70. letech 17. století.
- ⇒ **Horní brána** – je díle italského kameníka Santina Maderny z roku 1674.
- ⇒ **Zahradnický domek** – vznikl během klasicistních úprav zámku na konci 18. století. Sloužil jako obydlí zámeckého zahradníka. Je obdélnou patrovou budovou se schodištěm do zahrady a je dále situován na jižní terase podél Dlouhé cesty. V současné době slouží jako sídlo Správy Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. [2]

⇒ **Děkanský kostel Povýšení sv. Kříže** – je velmi cennou ukázkou barokní architektury. V současné době slouží tento objekt jako Školský úřad Děčín.

Obr. 4 Kostel Povýšení sv. Kříže r. 1997

zdroj: Historický atlas měst České republiky, svazek č. 4, 1998

Křížová brána – z roku 1672 a zdobí ji erby Maxmiliána z Thunu a jeho první manželky Marie z Lodronu

⇒ **Budova Špitálu U dvanácti apoštolů** – byla vystavěna jako nový městský špitál Maxmiliánem z Thunu roku 1673

⇒ **Dolní brána** – je vstupem do zámeckého areálu a je ve tvaru zdvojeného vítězného oblouku. Je zdobena erby Maxmiliána z Thuhu a jeho třetí manželky Marie z Preysingu.

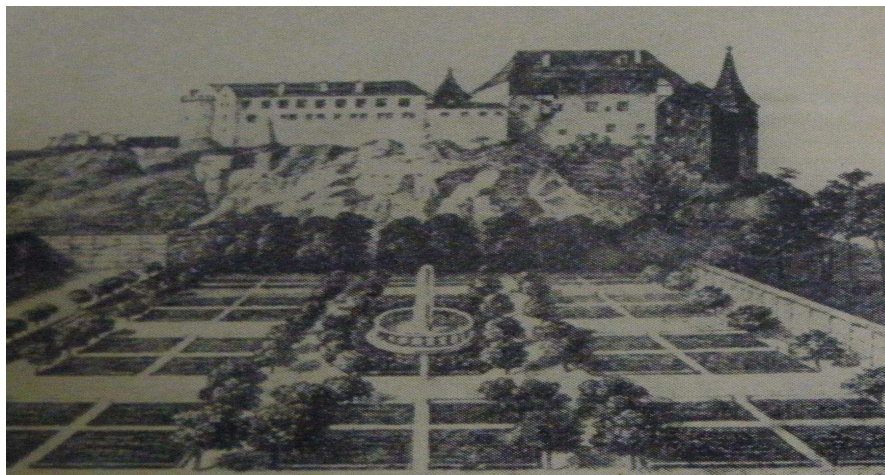
⇒ **Zámecký rybník** – je součástí přírodního parku a byl původně již založen ve středověku.

- ⇒ **Socha Immaculaty** – pochází z roku 1787 a připomíná středověký kostel a zaniklé město na Mariánské louce. Byla restaurována roku 1995 a to akademickým sochařem J. Koňákem. [5]
- ⇒ **Řetězová lávka** – nachází se v zámeckém parku a je to jediným řetězovým mostem v Čechách, který setrval na svém původním místě.
- ⇒ **Čajový pavilon** – z roku 1737 a zdobí ho kamenné figurální alegorie, které představují jitro, poledne, večer a noc.
- ⇒ **Tunýlek** – tesaný v zámecké skále, přičemž jeho účelem bylo lepší umožnění spojení mezi jednotlivými částmi parku. Byl proražen v letech 1808 – 1810.
- ⇒ **Vodočet na zámecké skále** – je nestarší dochovanou hydrometrickou památkou ve střední Evropě. Největší labské povodně zachycuje od roku 1432.
- ⇒ **Bronzová plastika** – je dílem dr. Miroslava Tyrše v severním parku od L. Šalouna (1926).
- ⇒ **Rodný dům Dr. Miroslava Tyrše** – 17. září 1832 se zde narodil syn lázeňského lékaře J.V.Tiersche Friedrich – pozdější Dr. Miroslav Tyrš. [5] V současné době je se jedná o jižní trakt stavebně propojených budov, které přiléhají k horní zámecké bráně a je situovaný podél Dlouhé jízdy.
- ⇒ **Krytá chodba** – vychází z Glorietu do kostela Povýšení sv. Kníže.

2.2 Exteriéry zámku a jejich vývoj

Exteriéry zámku prošly v průběhu let mnohostupňovým vývojem, o němž je však doposud známo jen málo. Přístup ke hradu vedl od východu, kde byla ostrožna překopána dvěma šíjovými příkopy.

Obr. 5 Zámek okolo r. 1680 – severní strana

Zdroj: SMETANA 1996

Podoba původní středověké podoby hradu prakticky uniká. Velice významný zdroj informací o hradu symbolizuje rytina J. Ziegera, která pochází z roku 1711 a blíže nedatovaná rytina z doby před roku 1668, kterou do svého díla zařadil A. Sedláček. Tehdy byla také vystavěna Dlouhá jízda. V Čechách ojedinělý prvek barokní architektury, který byl dokončen roku 1672. Je patrné, že vyobrazení z roku 1711 zcela přesně zobrazuje přístup k zámku tzv. Dlouhou jízdou za níž se nachází vymezený prostor předzámčí.

Obr. 6 Dlouhá jízda spolu se Špitální bránou

Zdroj: CHMELÍK 2002

Obr. 7 Křížová brána Dlouhé jízdy se štítem Maxmiliána Thuna

Zdroj: CHMELÍK 2002

Dále však je zde umístěna vstupní brána do tohoto prostoru, původně však předhradí střežila ještě v 17. století okrouhlá věž. Na tuto vstupní bránu se dalo dostat pouze po mostě přes příkop. Věž nepřevyšovala úroveň přilehlé kurtiny a byla na koruně ukončena cimbuřím, což ukazuje na její středověký původ. Na předhradí navazoval za druhým příkopem vlastní zámek

Hlavní objekt zámku, a to zejména samotný renesanční palác s vysokými štíty, tvořil posléze jižní frontu jádra. Ve východním sousedství paláce stála vysoká čtverhranná věž nejasného stáří, která byla plně zakomponovaná do příčného východního křídla jádra. Nejstarší objekty bývalého děčínského hradu pravděpodobně stávaly na okraji ostrohu na západě, kde Ziegerova kresba ještě zachycuje goticky vyhlížející portál. Rozsáhlá přestavba ve druhé polovině 18. století přinesla demolici nebo alespoň razantní přestavbu velkého množství zámeckých objektů. Zejména bylo zbořeno příčné křídlo s věží a druhý příkop byl přeměněn ve sklepy, čímž se stal areál jednodílným. Na západě vznikla roku 1788 zvýšením staré hranolové věže či bašty čtverhranná věž s bání a celý zámek byl komplexně barokizován.

Za zmínku stojí především samotná Thunská konírna, jež je nejcenějším dílem, které se v celém objektu nachází a proto je na místě na ní upozornit a to zejména proto, že ji Balbín ve svém obdivu připodobnil ke svatyni.

Obr. 8 Konírna tvoří nejkrásnější prostory zámku

Zdroj: CHMELÍK 2002

Je patrné, že pochází z období raně barokního. Konírna byla zřízena hrabětem Maxmiliánem ve 2. pol. 17. století. [1] Od konce 18. století bylo nad samotnou konírnou vybudováno zámecké divadlo, které bylo zrušeno koncem 19. století a tento prostor byl přestavěn na suterén, přízemí a příčkami dále rozdělen na spousty místností.

Obr. 9 Růžová zahrada okolo r. 1925

Zdroj: SMETANA 1996

2.3 Interiéry zámku a jejich vývoj

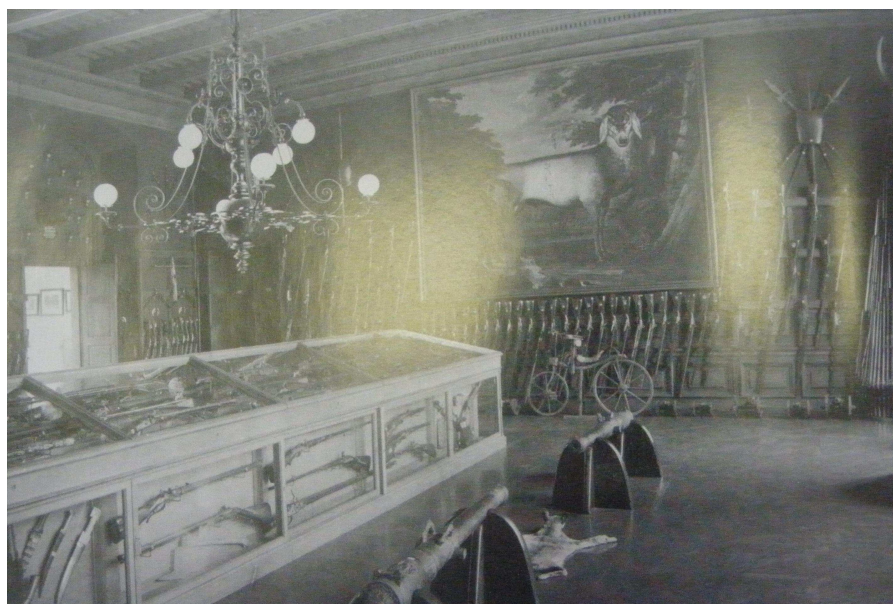
Interiéry zámku jsou velice specifické, přičemž je na místě zmínit zejména kapli sv. Jiří a knihovnu z roku 1790 s vzácnými rukopisy, dále také zbrojnici se sbírkou starých zbraní, které byly za pobytu různých armád prakticky zničeny po roce 1932.

Obr. 10 Zámecká kaple sv. Jiří, kde se konaly pravidelné bohoslužby

Zdroj: CHMELÍK 2002

Obr. 11 Zbrojnice s bohatými sbírkami zbraní

Zdroj: CHMELÍK 2002

Thunská knihovna je jedním z nejvýznamnějších soukromých knihoven, které se v Čechách nachází. Je zde umístěno zejména 70 tisíc svazků, v nichž jsou zastoupeny všechny vědní obory. Knihovna byla založena v první polovině 18. století a to Janem Josefem Thunem, který pro ni získal vzácné rukopisy, které pocházely z augustiniánského kláštera v Roudnici. Knihovna byla dále obohacena o další sbírky a to Františkem Antonínem Hunem.

Jeho sbírky zde umístěné obsahovaly zejména rukopisné a prvotiskové vzácnosti, mezi nimiž tvořila značnou část bohemica.

Obr. 12 Thunovská knihovna

Zdroj: CHMELÍK 2002

Knihovna byla k dispozici i veřejnosti, přičemž její provoz vyžadoval vydání instrukcí pro půjčování knih. Pro rozsáhlost knihovny se Thunům nepodařilo získat pro ni kupce a to vzhledem k celku. Jen její malé části se dostaly do Univerzitní knihovny a dále do Vojenského muzea. Většina knih zde umístěných pak následovně byly rozprodány v Praze roku 1933 – 1934. Knihovni sál naposledy sloužil jakožto tělocvična.

Vedle knihovny se Thunové mohli pyšnit také sbírkami grafik, obrazů, mincí, minerálů, trofejí a historickými zbraněmi.

Obr. 13 Schodiště západního reprezentačního a obytného křídla, kde bývaly umístěny jídelny, salony a apartmá členů hraběcí rodiny

Zdroj: CHMELÍK 2002

Jak je již zmíněno výše, tak ve sbírkách starých zbraní nechyběly ani takové kousky, jakými byly zejména renesanční děla a pušky z dílny pražského puškaře Hanse Stiflera pocházející z druhé poloviny 17. století. Tento sál, který dříve sloužil jako zbrojnice, zdobil monumentální trámový strop.

Mezi další součásti interiérů zámku dále patřila schodišťová erbovní skříň, kterou zdobily zejména heraldické tabule a znaky majitelů Děčína, malované v iluzivních obloucích. Ze síně se dále vstupovalo do zrcadlového sálu a z něho na terasu. Sál pochází z období Maxmiliána Thuna.

3 FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÓN ZÁMKU V MINULOSTI

Jak jsme se mohli přesvědčit v předchozí kapitole, tak děčínský zámek je vzhledem k historickým souvislostem velice obohacen. Ne vždy však byl hrad využíván ke stejným účelům.

Jeho funkční využití se v průběhu několika minulých staletí měnilo hned několikrát. To se však promítlo nejen do jeho fyzického stavu, ale také v rámci historické hodnoty objektu.

Děčínský zámek byl původně vystavěn pouze jako slovanské hradiště, kde bylo povinností kastelána chránit obchodní komunikace, dále pak výběr daní a naturálních dávek, posléze také výkon soudní moci. Pod ochranou hradiště se také vybíralo clo ze soli dovážené po Labi. V následujících kapitolách se snažím přesně vymezit funkční využití zámku v minulosti.

3.1 Vantenberkové

Vartenberkové byl český šlechtický rod, za jehož zakladatele je považován Markvart z Března. Řadí se mezi nevýznamnější rody Českého království v 14. a 15. stol. a náleželo jim důležité místo v řadách české šlechty.

Obr. 14 Znak Vantenberků

Zdroj: www.castles.cz

Rod Vartenberků, učinil z Děčína správní centrum svého panství. V první polovině 14. století postihlo královské město na jižní straně zámecké skály několik ničivých povodní, které donutily jeho obyvatele k přesídlení na severní stranu zámecké skály, kde bylo Vartenberky na vyšší labské terase založeného poddanské město /dnes se jedná o území okolo Masarykova náměstí/. Na toto město přešla kromě názvu a městského znaku i privilegia vztahující se k labskému obchodu, říční dopravě

a rybolovu. Z dob Vartenberků pochází také první konkrétní informace o podobě středověkého sídla. [6]

Tento rod se stal jedním z nejmocnějších a zároveň nejvýznamnějších rodů, jež se nacházel na severu Čech a setrval na Děčíně přes dvě století. Z dob Vartenberků pochází první informace o konkrétní podobě středověkého hradu. Jak pravý listiny, tak hrad byl hlubokým příkopem, jež byl rozdělen na dvě části a to zejména na přední a zadní, neboli horní a dolní. Další příkop, který byl zvaný medvědí, následovně odděloval hradní jádro od předhradí. V souvislosti na výškové rozdíly skalního podloží byl půdorys hradu dosti členitý, přičemž původním jádrem bylo věžovité zastavění na jihozápadě.

Panství děčínských Vartenberků se rozrostlo v době husitských válek. Lstí, podvodem a krádeží se podařilo Zikmundovi z Vartenberka zhruba trojnásobně rozšířit rodinný majetek, přičemž bojovní a nechvalně známý Zikmund Děčínský z Vanterberka udržoval hrad v takovém stavu, že se ho podařilo dobýt a vypálit až při hodně blízké trestné výpravě proti jeho synovi, kterým byl Jindřich.

Syn zmíněného Zikmunda Jindřich dále pokračoval v otcových stopách a tak pořádal loupežné nájezdy po okolí. Společným cílem Zikmunda a Jindřicha bylo především plenění, které trvalo ještě dlouho poté, co skončily husitské války.

Jak uvádí Šuman [5] tak: „Jejich hlavním cílem byl svaz šesti lužických měst, se kterým Vantenberkové válčili nepřetržitě již od roku 1433.“ [5, s. 4]

Roku 1438 byl Zikmund po domnělém spiknutí proti králi Albrechtovi posléze zatčen a umořen hladu ve sklepeních jindřichohradeckého hradu. Roku 1444 Děčín oblehla, dobyla a vypálila výprava lužického Šestiměstí, litoměřického landfrýdu a Pražanů. Pravděpodobně při tom přišel o život Jindřich z Vanterberka.

3.2 Rytíři z Büнау

Rytíři z Büнау pochází původem ze Saska. Rod ovládal poměrně velký majetek a patřil mezi významné šlechtické rody, do jeho správy spadala velká část majetku nejen v Děčíně.

Obr. 15 Znak rytířů z Büнау

Zdroj: www.castles.cz

Nový majitel Rudolf z Büнау, jeden z nejvlivnějších aristokratů sousedního Saska kupuje zámek v roce 1534. Jednou z nejzávažnějších příčin jeho koupě byla snaha po zachování katolické víry, kterou chtěl na svém panství šířit.

Rudolf z Büнау chce tak dát vzniknout rozsáhlému dominiu, jehož centrem se má stát právě Děčín. K přestavbě došlo právě za doby těchto majitelů, rytířů z Büнау, kteří hrad postupně přeměnili v renesanční sídlo a došlo tak k přestavbě starého hradu na pohodlnější renesanční zámek. Stavební úpravy se však protáhly až do druhé poloviny 16. století a jejich cílem bylo především posílit komfort bydlení. Nutno dodat, že základní dvojdielná dispozice objektu zůstala zachována, přičemž byla zvýrazněna výstavba nového příčného křídla za Orlím příkopem. Součástí úprav nového sídla byla dále i velkolepá malířská výzdoba, jež byla součástí slavnostního sálu. Jeho stěny pak vyzdobila galerie freskových portrétů členů rodiny v téměř životní velikosti.

V historických dokumentech se lze dočíst, že panství bylo považováno spíše za součást Saska než Českého království. Za jejich panství došlo k prudkému rozvoji města, který měl základ v rozvoji labského obchodu, řemeslné výroby, a získání práv výročních trhů. Ve městě byly založeny řemeslné cechy a město provozovalo cihelnu, vápenku a kamenolomy. Ve vlastnictví města byly loděnice, přístaviště a přivozy, které přispívaly do městské pokladny. Děčínské měšťané v té době participovali nejen na labském obchodu se Saskem, ale i na dálkovém obchodu přes Hamburk do dalších států Evropy. [6]

3.3 Thunové

„Rod Thunů pochází z italsko-německého pomezí v jižním Tyrolsku, které s rozpadem Rakousko-Uherska připadlo Itálii.“ [3]

Thunové se pomocí svých dobrých poměrů s habsburským domem vypracovali mezi nejdůležitější šlechtické rody podunajské monarchie.

Obr. 16 Znak rodu Thunů

Zdroj: www.castles.cz

Kryštof Šimon Thun využívá situace, která panuje v době pobělohorské a začíná zkupovat pozemky. Po smrti Jana Zikmunda (syn K. Š. z Thunu) byl majetek rozdělen mezi jeho 8 synů. Držitelem Děčína se stal Maxmilián Thun. V této době také proběhla dvojí velká přestavba zámku. Právě Maxmilián Thun se pouští do velkorysé rekonstrukce. Nechal vzniknout vůbec nejhodnotnější architektonickým prvkům zámeckého organismu. Stavební ruch a nová honosná sídla vzbudila velký obdiv u Bohuslava Balbína, při své návštěvě r. 1680, jak o tom svědčí nadšený popis zámku.

Počátky Thunů na Děčíně jsou spojeny s třicetiletou válkou, během níž došla uplatnění strategická funkce objektu jako pevnosti ovládající labskou vodní cestu na zemské hranici. Situován na jedné z os válečných operací, dostal se Děčín několikrát do víru vojenských událostí. Česká zbroj se však stala majetkovou základnou rodu Thunů, přičemž k ziskům z války dále přibýly po roce 1671 také prostředky ze scelení majetku, který byl do té doby rozdělený mezi příbuzné. Maxmilián Thun měl své představy o reprezentativní rodinné rezidenci, přičemž je promítl do přestavby, která zásadním způsobem změnila vzhled celého areálu a následně nechala vyniknout vůbec nejhodnotnější architektonickým prvkům zámeckého organismu. Jak je již zmíněno, tak peníze použil na velkorysou, raně barokní přestavbu zámku. Uskutečnila se v posledním třicetiletí 17. století. Sídlo v této době bylo přebudováno na reprezentační areál se zahradami, parkem. Sídlo odpovídalo vlivnému postavení Thunů u Dvora. Na samotné stavbě se s největší pravděpodobností podíleli i ti umělci a mistři, jež současně pracovali v Solnohradě pro Maxmiliánova bratra biskupa Jana Arnošta, a později i na pražském paláci Thunů. Stavební ruch a nová honosná sídla vzbudila velký obdiv u Bohuslava Balbína, při své návštěvě r. 1680, jak o tom svědčí nadšený popis zámku.

4 FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÓN ZÁMKU V SOUČASNOSTI

4.1 Současný stav zámku

Vzhledem k současnému stavu prošel děčínský zámek mnoha přestavbami, které změnilly původní pevnostní objekt na sídlo rodu Thunů, jež má luxusní charakter.

Obr. 17 Současný stav zámku

Zdroj: www.castles.cz

Současný stav areálu zámku sebou nese jak vlastní objekt, tak i přístupové cesty, hospodářské budovy a část parků a zahrad, jež ho obklopují. Postupná rekonstrukce této památky má za sebou již kus cesty, přičemž po celkem více než 13ti letech oprav se zámek zvenčí zbavil posledních připomínek na její kasárenské využití. [7] Samotné opravy byly započaty již v roce 1991 a zámek do majetku získalo město Děčín. Právě nový majitel dopřál děčínskému zámku zaslouženou péči a to v podobě započaté postupné rekonstrukce zchátralého objektu.

Již roku 1992 byl podán návrh na opravu střechy a střešní konstrukce, přičemž rok následující byla oprava střechy a střešní konstrukce započata. Zároveň bylo provedeno diskutované přestrojení východního křídla a posléze byly také instalovány nevhodné vikýře do jihovýchodní části střechy. Tyto opravy se protáhly až do roku 1995, načež téhož roku byla barokní sýpka přestavěna na vysokoškolskou kolej. O rok později, tj. roku 1996 byla z důvodu havárie jihovýchodního nároží zahájena rekonstrukce vlastní zámecké budovy a provedeny opravy přístupové cesty,

tzv. Dlouhé jízdy a dále přístupových mostů. Tyto opravy trvaly celé 3 roky a byly ukončeny roku 1999. Je nutno dodat, že roku 1997 byla provedena rekonstrukce střechy a byly restaurovány sochařské výzdoby Čajového pavilonu. Od roku 1997 do roku 2002 byla věnována pozornost severnímu křídlu zámku, které bylo přestavěno pro potřeby Okresního archivu a východní křídlo bylo přestavěno pro potřeby expoziční potřeby Okresního muzea. Počátkem roku 1998 proběhla rekonstrukce objektu bývalé jízďárny a počátkem roku 2002 byly zahájeny práce na rekonstrukci západního a severozápadního křídla zámku. [8]

V posledních letech však město Děčín investovalo do výměny střešní krytiny nad jihovýchodním nárožím zámku. Nekvalitně provedená střecha však patří dlouhodobě mezi nejvíce problémová místa celého sídla. Dále bylo důležité dokončení fasády celého zámku, která byla provedena roku 2009. Téhož roku bylo dále přistoupeno k opravě spojovací chodby mezi Růžovou zahradou a Kostelem povýšení sv. Kříže. Postupem času se provedenými opravami zámku dostávalo dnešní podoby. V současné době je opravena zhruba polovina zámeckého jádra. Město Děčín postupně obnovuje celý areál, který je bez ohledu na prováděné opravy zpřístupněn návštěvníkům zámku.

4.2 Iniciativa pro děčínský zámek

Iniciativa jako taková pro jakýkoliv objekt znamená jeho budoucnost. Hlavní iniciativou v souladu s děčínským zámekem je především jeho oživení.

Pro děčínský zámek je velice důležité, aby v rámci jeho oživení došlo ke změnám v jeho správě a dále také v dalším využití. Jak je patrné, tak vlastníkem celého objektu je město Děčín, které se nebrání jakékoliv iniciativě, která bude souviset s lepším využitím zámeckého areálu.

K vytvoření základny cíleného stavu mohou přispět právě projekty. Projekty znamenají jistý posun ve stavu, který je zapotřebí zlepšit. V současné době existuje sdružení, jež se výše uvedenými cíleným projektem zabývalo. Jedná se o občanské sdružení „Iniciativa pro děčínský zámek“, dále jen IDZ. Bylo založeno jako obecně prospěšná společnost, jejímž zakladatelem byl děčínský zastupitel Ing. Valdemar Grošík. [9] Toto sdružení vzniklo roku 2000. Roku 2001 – 2007 IDZ na děčínském

zámku na a jeho níže uvedených přidružených objektech provozoval průvodcovskou činnost, dále pak informační centrum. Z těchto informací o sdružení plyne jednoznačný fakt, že zájem o obnovu zámku je jedním z jeho hlavních priorit.

K úspěšné rekonstrukci a celkovému oživení zničeného zámku v Děčíně, spolu s přidruženými památkami, kterými jsou především kostel sv. Kříže v Děčíně, Thunská kaple v Chrástu, zámek Jílové si stanovila IDZ následující cíle: [10]

- ⇒ *Zaktivizování snahy o obnovu, dále prezentaci a využívání celého areálu zámku.*
- ⇒ *Dlouhodobým cílem je budování nových tradic děčínského zámku jako kulturního a společenského centra regionu a významného střediska cestovního ruchu.*
- ⇒ *Oživení zámeckého areálu pomocí nejrůznějších aktivit.*
- ⇒ *Pořádání společenských a kulturních akcí, koncerty, literární čtení, historické přednášky, ochutnávky vín aj. Za zmínku dále stojí zejména to, že IDZ je oficiálním lokálním garantem pro konání Dnů evropského dědictví a podílí se na úspěšné organizaci literárního festivalu Zarafest.*
- ⇒ *Neustálé hovoření o nezbytnosti rekonstrukce a významu zámku vzhledem k občanům města. V budoucnu by měl právě občanům města zámek sloužit nejvíce a to v oblasti kultury a dále odpočinku v souvislosti s centrem cestovního ruchu.*
- ⇒ *Vydavatelská činnost na podporu turistického ruchu.*

V rámci výše uvedených cílů občanské sdružení Iniciativy pro děčínský zámek vytvořilo projekt, který se nazýval „Využití nezaměstnaných v turistickém ruchu“. Tento projekt byl přímo směřován na 25 nezaměstnaných občanů s možností rekvalifikací a následného pracovního uplatnění v průvodcovském ruchu na děčínském zámku i u dalších zaměstnavatelů v regionu. Tento projekt byl financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu a byl ukončen 30. 11. 2007 po svém dvouleté aplikaci. [11]

Projektem prošlo celkem 26 osob, pro které se přímo v IDZ vytvořilo 13 pracovních míst. 15 lidí, jež v IDZ byli zaměstnání, mají zajištěné zaměstnání po ukončení projektu a další 2 jako průvodci zámku, další u spolupracujících zaměstnavatelů v regionu. [11]

Jak se dále uvádí, tak takovým úspěchem se může chlubit jen málokdo. V průběhu projektu se několikrát měnila metodika pro její realizaci a narostla i s tím spojená administrativa a další okolnosti. Projekt, který se započal roku 2005 pronásledovaly nelehká období, přičemž město Děčín vypovědělo IDZ tříletou smlouvu k průvodcovské službě a nebylo tak vůbec jasné, zda bude moci IDZ na zámku zůstat a projekt dokončit. Nejasný byl dále také záměr města s novou správou zámku, který mohl ohrozit výsledky projektu. Vedení města pak následovně vyšlo IDZ vstříc na projekt tak dále pokračoval. Za pomoci tohoto projektu se mohla uskutečňovat průvodcovská činnost nejen na samotném děčínském zámku, ale také v Thunské kapli, dále v kostele sv. Kříže, na zámku v Jílovém u Děčína aj. Za pomoci tohoto projektu se podařilo zkvalitnit průvodcovskou službu takovým způsobem, že se přispělo k vyšší návštěvnosti těchto objektů.

Výsledky zhodnocení projektu rekapituloval přesně Ing. Vlastimil Pažourek a to se slovy, že hlavní cíl byl naplněn dle očekávání a musí se přiznat, že v době, kdy se projekt připravoval, tak si nikdo ze členů IDZ neuměl představit, co vše bude obnášet a jak to bude náročné pro samotné sdružení. Jak je patrné, tak zvolený projekt byl přesně mířenou iniciativou v rámci oživení celého areálu. [11]

Mezi další iniciativy, jež souvisí s podporou děčínského zámku patří zejména navázání spolupráce s místními historiky, archiváři a dalšími partnery. Cílem toho všeho je rozšíření dosavadní nabídky o některé nové aktivity, jakými jsou například zřízení expozice labského vinařství.

Z informací, jež jsou v této kapitole, vyplývají převážně dvě hlavní iniciativy, jež jsou tvořeny snahou o to, aby zámek Děčín nabídl bohaté kulturní a společenské využití a bylo tak dosaženo maximálního zájmu občanů o tento objekt. Tato snaha je v současné době konána v podobě pořádání individuálních a skupinových prohlídek, dále také svatebních obřadů, koncertů, výstav, literárního čtení, ochutnávek vín a dalších kulturních akcí. Zámecké nádvoří dále ožívají v průběhu celého roku festivaly. Konají se zde také trhy zejména historické. Právě Historický trh je pořádán každoročně.

V západním křídle je otevřena nová zámecká expozice, jež zahrnuje velice atraktivní prostory, ze kterých je nádherný výhled na město a řeku.

Je zapotřebí neustále o zámku Děčín hovořit, a to zejména proto, aby byly vyvinuty maximální snahy o tento objekt, který je bohatý na historii a vzhledem ke své povaze si zaslouží pozornost.

4.3 Turistický potenciál

Lokalita, ve které se zámek nachází, je v prostoru chráněných přírodních oblastí Českého středohoří, východních Krušných hor a Labských pískovců a je vhodnou pro rozvoj cestovního ruchu. Z tohoto pohledu je potenciál děčínského zámku veliký, jelikož se v okolí nachází mnoho útvarů, jež jsou pro níže uvedené skupiny z řad turistů velice zajímavé.

Největším potenciálem pro děčínský zámek se skrývá u rodin s dětmi do 15 let, přičemž stále vládne názor, že tuzemská dovolená je pro tyto rodiny v současné době náročná z hlediska financí. Avšak je nutné připomenout, že další potenciál se skrývá mezi skupinami obyvatel z řad seniorů a mládeže. Programy pro mládež a studenty však jsou na děčínském zámku zastoupeny jen málo. Nezanedbatelnou skupinou pro tento areál představují především ti lidé, jež vyhledávají aktivní dovolenou. Potenciál je i ve střední vrstvě obyvatel, která potřebuje odpočívat, avšak z časových důvodů se často přiklání k prodlouženým víkendům a kratším dovoleným.

Je potřeba turistický potenciál vnímat jako něco, pomocí čehož lze upozornit na to, na co chceme. V současné době se situace zlepšuje a to v rámci toho, že jsou vynakládány snahy o zviditelnění děčínského zámku. Příležitostí rozvoje turistického potenciálu lze spatřit především v turistické sezoně, protože nejvíce turistů navštěvuje hrady a zámky v letních měsících. Je však na místě, že se děčínský zámek snaží o vynakládání maximálního úsilí i mimo sezonu, kdy se prostory děčínského zámku zaplňují lidmi v rámci pořádání společenských a kulturních akcí různého typu.

5 ÚVAHA O BUDOUCÍM VYUŽITÍ ZÁMKU

Zámek Děčín je svou historií velice atraktivním místem, kterému se dostává více a více pozornosti. Avšak je na místě zamyslet se nad tím, jaké bude jeho další využití? Jeho další využití se skrývá právě v turismu v rámci cestovního ruchu a dále v rozvoji kultury a kulturních akcí.

Je potřeba si připomenout základní informace, které se vztahují k cestovnímu ruchu. Jedná se o odvětví služeb, jež jsou specificky vymezené, přičemž jedním z předpokladu rozvoje je samotné vytváření atraktivní nabídky klientům ve formě nových ucelených produktů. Pro vytváření takovýchto produktů má dnes děčínsko výhodné podmínky, které vyplývají z geografické polohy, přírodních a kulturních hodnot a dobrých základů turistické infrastruktury. Nejprve je na místě zhodnotit fakta, jež jsou budoucími trendy, které ovlivňují cestovní ruch. Jedná se zejména o fakt, že během několika let dojde k nárůstu osob ve vyšším věku, přičemž situace seniorů se budou zlepšovat vzhledem k minulosti. Z tohoto vyplývá jednoznačný závěr a to zejména to, že poptávka turistů poroste mnohem rychleji, než obecně zaměřená poptávka po cestovním ruchu. Uvědomování si významu trávení času znamená pro budoucnost další předpoklad, který může vést ke zlepšení návštěvnosti zámku, přičemž tento faktor nebude jen ovlivňovat objem poptávky, ale také výběr destinace, jež může v tomto případě přispět ke zvětšení návštěvnosti děčínského zámku. Avšak jak lze dopomoci rozvoji turistické návštěvnosti děčínského zámku v rámci rozvoje cestovního ruchu? Zejména je potřeba se zaměřit na kulturní a poznávací cestovní ruch, který vychází z předpokladu pestrosti, historických a přidružených aktivit.

Jak lze docílit toho, aby se zámek dostal do podvědomí návštěvníků? Je patrné, že se musí zanechat neobvyklé zážitky. Tyto neobvyklé zážitky vzhledem lze spatřovat v samotné atraktivitě zámku, jakožto historické památky. Domnívám se, že zámek pro jeho návštěvníky bude atraktivním již v brzké době. Budou si moci prohlédnout nově opravené expoziční prostory v přízemí severozápadního křídla, které je již zařízené nábytkem a doplňky, dále pak reprezentační prostory, které se nachází v prvním patře zámku. Tyto prostory budou vybaveny moderním nábytkem. V současné době se dokončují práce na restaurátorství nábytku, který bude dále umístěn v expozičních prostorách severozápadního křídla zámku. V budoucnu se prostory zámku vyplní nábytkem, který pochází z depozitářů zámku v Jílovém a ze Sychrova. K dalším

atraktivitám přispějí obrazy, jež budou získány z Oblastního muzea Děčín. Z hlediska kulturního vyžití se tak zámek stane velice atraktivním pro svatebčany, přičemž právě výše uvedené reprezentační prostory v prvním patře zámku budou sloužit ke konání svateb a jiných obřadů, či podobných akcí. Vzhledem k současnosti je na místě říci, že svatby se konají v přidružené zámecké kapli, avšak vzhledem k budoucnu se místem obřadu pro svatebčany stane právě děčínský zámek.

Přihlédneme-li ke skutečnosti, že práce na opravách zámku v současné době trvají již osmnáctý rok, tak veškeré společenské a kulturní akce nemohly být naplňovány v plném rozsahu. Právě toto spočívá v budoucím využití zámku, kdy se bude dostávat těmto prostorám více pozornosti, než tomu bylo doposud.

ZÁVĚR

Předložená bakalářská práce v úvodní části vymezuje jednotlivé funkční součásti zámku. Dokládá, že v historickém vývoji docházelo ke změnám ve funkčního využívání zámku. Jednotlivé proměny jsou časově řazeny. Původně zámek sloužil jako hradiště, později jako opěrný bod přemyslovských panovníků, vojenská pevnost či jako sídlo několika významných rodů. Proměny, kterými prošel děčínský zámek, se odvíjely tedy od vlastníka objektu a jeho funkčního využití. K atraktivnosti zámku v současnosti vedla nedávno provedená renovace, která stále probíhá.

Z pohledu využití v rámci cestovního ruchu lze konstatovat, že město, ve kterém se zámek nachází, má dobré předpoklady pro rozvoj turismu jak v přírodní složce (řada chráněných území), tak i složce společensko-historické a realizační. Vzhledem k uvedenému potenciálu města a jeho okolí je zapotřebí, aby se i děčínskému zámku dostalo stejné pozornosti. V současné době je děčínský zámek využíván jako turistický cíl, avšak dle poznatků vyplývajících z této práce lze si dovolit tvrzení, že zámek má před sebou perspektivní budoucnost, která je již dnes doložena hojnou návštěvností v důsledku prováděné renovace. V minulosti tomu tak však nebylo, protože děčínský zámek nedisponoval žádnou atraktivností.

Druhým dílčím cílem bylo zhodnocení vhodného využití nově renovovaných prostor zámku a to zejména z hlediska toho, že by se zámek mohl stát živou složkou města, významným centrem společenského a kulturního života. V současné době je v prostorách zámku nabízena řada společenských a kulturních akcí. Další prováděné úpravy zámku dávají předpoklad ještě širšího funkčního využití a místo bude vyhledávané pro svou pestrost nabídky akcí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1 CHMELÍK, O. *Návštěva u Jeho Excelence Františka Thuna. Zámek Děčín v historických fotografiích/Besuch bei Seiner Exzellenz Franz Thun. Schloß Tetschen in historischen Ansichten*. Albis International: Děčín, 2002. ISBN 80-86067-65-3
- 2 SLAVÍČKOVÁ, H. *Děčínská zastavení – historický průvodce městem*. 1. vyd. Grafiatisk: Děčín, 1997. ISBN 80-238-1436-2
- 3 SLAVÍČKOVÁ, H. *Portrétní galerie Thun – Hohensteinů*. Děčín: 1998.
- 4 SLAVÍČKOVÁ, H. *Zámek Děčín*. Grafiatisk: Děčín, 2001. s.3
- 5 ŠUMAN, F. *Zámek Děčín - historický průvodce*. BFHM: Děčín, 2007. ISBN 80-257-0093-X.
- 6 HOSTEL DĚČÍN, *Info o děčíně* [online] 2006-2010. 2010 [cit 2010-03-10]. Dostupné na WWW: <http://www.hostel-decin.cz/info-o-decine.html>
- 7 Zámek Děčín, *aktuality, Rekonstrukce zámku probíhá již třináct let* [online]. 2010 [cit 2010-03-15]. Dostupné na WWW: http://zamekdecin.cz/web_cz/?p=clanky/rekonstrukce-zamku-probiha-jiz-trinact-let&obr=2
- 8 Město Děčín , *Zpravodaj*. [online]. 2010 [cit 2010-03-15]. Dostupné na WWW: http://www.mmdecin.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/koncepce_zamek.pdf
- 9 Regionální televize Ústeckého kraje, *zpravodajství, Děčínsko* [online] 2007. 2010 [cit 2010-03-23]. Dostupné na WWW:

<http://www.regiatv.cz/index.php?nav=zpravodajstvi&read=1170014407&oblast=1>.

- 10 ČESKÁ STŘEDOHORÍ kouzla krajiny, *Encyklopedie* [online]. 2010 [cit 2010-03-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.ceskestredohori.cz/encyklopedie/idz.htm>
- 11 Zpravodaj Děčín, *zprávy*, *Končí úspěšný evropský projekt iniciativy pro děčínský zámek* [online]. 2010 [cit 2010-03-30]. Dostupné na WWW:
<http://www.zpravodajdecin.cz/zpravy/konci-uspesny-evropsky-projekt-iniciativy-pro-decinsky-zamek>
- 12 CASTLES, *Zámek Děčín* [online]. Dostupné na WWW:
<http://www.castles.cz/zamek-decin/galerie-obrazky.html>
- 13 Historický atlas měst České republiky - Děčín, svazek č. 4, 1998.

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1 Hrabě František Thun, místodržící v Českém království
- Obr. 2 Zámek Děčín na skalním ostrohu stojící nad městem
- Obr. 3 Dlouhá jízda z gloriem Růžové zahrady od západu r. 1997
- Obr. 4 Kostel Povýšení sv. Kříže r. 1997
- Obr. 5 Zámek okolo r. 1680 – severní strana
- Obr. 6 Dlouhá jízda spolu se Špitální bránou
- Obr. 7 Křížová brána do Dlouhé jízdy se štítem Maxmiliána Thuna
- Obr. 8 Konírna tvoří nejkrásnější prostory zámku
- Obr. 9 Růžová zahrada okolo r. 1925
- Obr. 10 Zámecká kaple sv. Jiří, kde se konaly pravidelné bohoslužby
- Obr. 11 Zbrojnice s bohatými sbírkami zbraní
- Obr. 12 Thunovská knihovna
- Obr. 13 Schodiště západního reprezentačního a obytného křídla, kde bývaly umístěny jídelny, salony a apartmá členů hraběcí rodiny
- Obr. 14 Znak Vantenberků
- Obr. 15 Znak rytířů z Büнау
- Obr. 16 Znak Thunů
- Obr. 17 Současný stav zámku

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Pohled na děčínský zámek od minulosti do současnosti

Příloha 2 Půdorysy děčínského zámku

Příloha 3 Mapy